

Павел Судоплатов, Жан ван Хейеноорт,
Ото Скорцени, Паул Леверкюн,
Вилхелм Кайтел, Райнхард Гелен

ДУЕЛ БЕЗ ПРАВИЛА

**ИСТОРИИ ЗА РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ
СЛУЖБИ НА ГЕРМАНИЯ И СССР
ОТ ПЪРВА РЪКА**

Издателство
 ПАРИТЕТ

**ДУЕЛ БЕЗ ПРАВИЛА
ИСТОРИИ ЗА РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ
НА ГЕРМАНИЯ И СССР ОТ ПЪРВА РЪКА**

*Автори: Павел Судоплатов, Жан ван Хейеноорт,
Ото Скорцени, Паул Леверкюн, Вилхелм Кайтел,
Райнхард Гелен*

Превод: Татяна Балова

Издателство „Паритет“, 240 стр.

Сведенията от първа ръка неизбежно страдат от едностранчивост, защото никой не може да знае всичко. Това се проявява особено ясно при опитите да се разказва за операциите на специалните служби, когато събитията в лагера на противника са неизвестни. В тази книга известните вече спомени на генерал-лейтенанта от НКВД Павел Судоплатов за убийството на Троцки, радиоигрите с германското командване и съдбата на „Червения оркестър“ се допълват с данни за хората, срещу които той е работил – секретаря и телохранителя на Троцки Жан ван Хейеноорт, хитлеристкия обер диверсант Ото Скорцени, началника на Върховното командване на Вермахта Вилхелм Кайтел и един от ръководителите на разузнаването на Източния фронт – Райнхард Гелен.

Семплото изложение на събитията с известна доза субективизъм ще ни позволи да „погледнем историческите събития от двете им страни“.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbf.com – 20% отстъпка.**

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-548-4

Съдържание

ПЪРВИ ДУЕЛ:

Операция „Патица“.

Последната битка между Сталин и Троцки

Павел Судоплатов

Продължителната хайка.....	5
Диверсанти, Сталин заповяда!	16
Ледокопът ще сложи точката.....	33

Жан ван Хейеноорт

В лагера на Троцки	59
--------------------------	----

ВТОРИ ДУЕЛ:

Първото поражение за Хитлер

Павел Судоплатов

Кога ще започне войната	
Заплахата на Запад и в Далечния изток.....	117
Червената армия в началото на войната.....	135
Тържественото заседание на „Маяковска“	140
Германските бомби падат по фалшиви цели.....	146

Вилхелм Кайтел

Поражението при Москва.....	150
-----------------------------	-----

Райнхард Гелен

Причини за стратегическите неуспехи на Германия през 1941 година.....	155
--	-----

ТРЕТИ ДУЕЛ:

„Червеният оркестър“ – съветските разузнавачи в сърцето на Третия Райх

Павел Судоплатов

„Червеният оркестър“ в тила
на хитлеристите..... 163

Паул Леверкюн

Как беше арестуван „Червеният оркестър“ ... 176

ЧЕТВЪРТИ ДУЕЛ:

Операции „Манастир“ и „Березино“

Историческа справка..... 187

Павел Судоплатов

„Манастир“ и „Березино“ 194

Ото Скорцени

Обкръженият отряд..... 221

**ПЪРВИ ДУЕЛ:
Операция „Патица“.
Последната битка между Сталин и Троцки**

Павел Судоплатов

Продължителната хайка

...През юли 1938 година, преди бягството на Орлов¹, нашия резидент в Испания, се носеха слухове, че скоро щял да смени Пасов на поста ръководител на разузнаването на НКВД. Но арестуването на зет му Кацнелсон, заместник-нарком на вътрешните работи на Украйна, репресиран през 1937 или 1938 година, го уплаши.

В материалите от оперативната преписка истинската фамилия на Орлов – Николски е Фелдбин, той е също „Швед“, или „Льова“. На Запад обаче го знаят като Александър Орлов. Срещал съм се с него както на Запад, така и в Центъра, но инцидентно. Все пак смятам за важно да се спра на тази фигура по-подробно, защото именно неговите разобличения през 50-те и 60-те години до голяма степен спомогнаха да разберем какъв е бил характерът на репресиите в Съветския съюз през 37-а година. Между другото, въпреки

¹ Издателство „Паритет“ е издало книгата със спомени: **Александър Орлов „ТАЙНАТА ИСТОРИЯ НА СТАЛИНСКОТО ВРЕМЕ“**.

твърденията му Орлов никога не е бил генерал от НКВД. Всъщност е имал чин майор от Държавна сигурност, специално звание, което през 1945 година е приравнено към ранга на полковник. В началото на 30-те години Орлов оглави отделението по икономическо разузнаване към Международния отдел на ОГПУ, участвал е в конспиративни контакти и връзки със западни бизнесмени и е изиграл важна роля при изнасянето на иновационна чуждестранна техника от Германия и Швеция за Съветския съюз.

Освен това Орлов беше талантлив журналист. По време на арестите и репресиите през 1934–1937 година не се е намирал в Москва, но книжната му версия за тези събития се възприе от публиката като автентична. Някои от нашите автори дори я използват и днес, за да описват зверствата на Сталинския режим. Вярно, че в нещата, които е написал, има голяма доза истина, но не бива да забравяме, че този човек не беше твърде осведомен относно реалните събития.

Орлов владееше отлично английски, немски и френски. Доста успешно играеше на германския пазар за ценни книжа. Написал е много добър учебник за висшата специална школа на НКВД по привличането на чужденци за агентурни сътрудници. През 20-те години Раиса Соболев, която беше много добра приятелка на жена ми и стана известна като писателката Ирина Гуро, работеше в Икономическия отдел на ГПУ, беше негова подчинена и го ценеше изключително високо. От осведомителите си

Орлов успя да създаде група за неофициален одит, която разкриваше истинските доходи на непманите. Тази негова негласна ревизионна служба се ръководеше лично от Слуцкая, докато началникът на Икономическия отдел, който по-късно стана ръководител на Международния отдел, премести Орлов на работа във външното разузнаване. През 1934–1935 година Орлов беше нелегален резидент в Лондон и успя да укрепи връзките с известната днес в цял свят група на Филби, Маклин, Берджес, Кернкрос, Блант и др.

През август 1936 година, след трагичния му любовен роман с младата служителка от НКВД Галина Войтова той беше изпратен в Испания. Когато Орлов я остави и отказа да се разведе с жена си, тя се застреля пред самата сграда на „Лубянка“. През септември 1936 година неговият близък приятел Слуцкий веднага го издигна на длъжността резидент в Испания, точно преди Ежов да бъде назначен за нарком на вътрешните работи. На Орлов бяха възложени най-отговорните секретни задачи, едната от които беше свързана с успешната доставка на златото на Испанската република в Москва. За тази дръзка операция той беше повишен в чин. Вестник „Правда“ съобщи, че за изпълнението на важна правителствена задача старши майорът от Държавна сигурност Николски е награден с орден „Ленин“. В същия си брой вестникът съобщаваше, че майорът от Държавна сигурност Наумов (всъщност – Ейтингон) е награден с орден „Червено знаме“, а капитанът от Дър-

жавна сигурност Василевски – с орден „Червена звезда“.

Шпигелглаз² също много уважаваше Орлов². Той често посещаваше Испания и ми е разказвал, как там Орлов много добре се е справял със задачите по вербуване на важна агентура.

Между другото Орлов изигра важна роля при ликвидирането на ръководителя на испанските троцкисти Андрей Нин.³ Цялата операция по изваждането на Нин от затвора беше извършена с личното участие на Орлов-Николски с помощта на специалната бойна група от германски антифашисти и бойци от диверсионния партизански отряд. Начело на германската група беше Густав Руберлейн, впоследствие по времето на ГДР – завеждащ международния отдел на ЦК на Германската единна социалистическа партия. Участието на германците в тази акция един вид потвърждаваше версията на Николски за участието на специалните служби в отвличането на неговия агент от

² Високопоставен деец на ВЧК-ОГПУ-НКВД, майор от Държавна сигурност. Служил в разузнаването (ИНО ОГПУ-НКВД). Оперативен псевдоним – Дъглас. Един от ръководителите на операциите за ликвидиране на прибежчиците и невъзвръщенците между служителите от съветските специални служби. По време на репресиите в НКВД (1937–1938) през 1938 година е арестуван и през 1940-а е разстрелян. Реабилитиран е посмъртно. – Б.ред.

³ Каталунски комунист, революционер, писател и преводач. Лидер от Работническата партия на марксисткото единство. Убит от агентите на НКВД. – Б.ред.

републиканския затвор. Въпреки това скандалът, свързан с отвличането на Нин, не беше уреден. Републиканското правителство реагира на инцидента крайно болезнено. Точно затова заради участието му в бунта на троцкистите в Барселона Нин беше арестуван от републиканските власти, след което Орлов го отвлече от затвора и го уби близо до Барселона.

Акцията по ликвидирането на Нин фигурира в архивите на НКВД като операция „Николай“. Предисторията на делото е свързана с успешното проникване на агентите на Орлов-Николски в движението на троцкистите. Чрез министъра на републиканското правителство на Каталуния Гаодосио Ориверо е блокирано пристигането на анархистките подкрепления в помощ на троцкистките метежници в Барселона през юни 1937 година.

През юли 1938 година Шпигелглаз, както е било планирано, е трябвало да се срещне с Орлов на борда на съветски кораб в белгийски териториални води, за да получи редовния отчет. Шпигелглаз е подозирал, че френските и белгийските специални служби имат основание да го задържат, защото година преди това са арестували някои от неговите агенти, замесени в отвличането на белогвардейския генерал Милер. По тази причина Шпигелглаз се е опасявал да слезе на брега. А Орлов се е опасявал от съвсем друго нещо: подозирал е, че срещата на кораба е нагласена с цел да го заловят и арестуват. Затова не отива на срещата с Шпигелглаз.

Орлов се е укрил и едва през ноември ние научихме, че се е появил в Америка. Преди това аз подписах така наречената „ориентировка“ за неговото издирване, която трябваше да предам по нашите канали на всички резидентури. В документа се съдържаха пълно описание на Орлов и неговите навици, а също описание на жена му и дъщеря му, които за последен път са били видени заедно с него във Франция. В ориентировката се посочваше причината за евентуалното изчезване на Орлов и семейството му – отвличането им от една от специалните служби – британската, германската или френската. Аз специално наблягах на факта, че Орлов е известен на френските и британските власти като експерт от съветската делегация, която е участвала и то два пъти в работата на Международния комитет за ненамеса в гражданската война в Испания. Друга причина можеше да бъде неговото изменничество – от сейфа на резидентурата в Барселона бяха изчезнали шестдесет хиляди долара, предназначени за оперативни цели. Неговото изчезване ни обезпокои и понеже Орлов беше добре осведомен за нашата агентурна мрежа в Англия, Франция, Германия, и разбира се, в Испания. През ноември 1938 година Берия ме повика, даде ми указания и изведнъж нареди да спра издирването на Орлов. Можеше да го подновя само по указание непосредствено от него. Оказа се, че Орлов изпратил от Америка писмо лично до Сталин и Ежов, в което обяснявал бягството си с

това, че се опасявал от неизбежен арест на борда на съветския кораб.

В писмото се казвало също, че в случай, че се опитат да установят къде се намира или започнат да го следят, ще даде указания на адвоката си да обнародва документите, които е прибрал в сейф в една швейцарска банка. В тях имало информация за фалшифицирането на материалите, предадени на Международния комитет за ненамеса в гражданската война в Испания. Орлов заплашвал също да разкаже цялата история, свързана с износа на испанското злато и за тайната му доставка в Москва, като се позовавал на съответните документи. Това разобличение щяло да постави в неудобно положение както съветското правителство, така и многобройните испански бежанци, защото съветската военна подкрепа за републиканците в гражданската война официално се смятала за безкористна. Цената, която сме получили във вид на злато и скъпоценности, била забулена в тайна. Орлов молел Сталин да не преследва старата му майка, която останала в Москва, и ако условията му бъдат спазени, нямало да разкрие задграничната агентура и тайните на НКВД, които знаел.

Аз не вярвам, че причината Орлов да не издаде Кеймбриджката група или обстоятелствата около отвличането на генерал Милер се дължали на неговата лоялност към съветската власт. В случая ставаше дума просто за оцеляване.

През август 1938 година за първи път научих за отвличанията и ликвидирането на троцкисти-

те и емигрантите, извършвани от ОГПУ-НКВД през 30те години в Европа. В тази връзка трябва да уточним някои неща по делото „Райс“ (истинска фамилия Порецкий) – разузнавача нелегален, изпратен в Западна Европа. Той беше получил големи суми пари, за които не можеше да даде отчет, затова Райс се опасяваше, че може да стане жертва на репресиите. Той взел парите, предназначени за оперативни цели, и се укрил. Вложил ги в една американска банка. Преди да избяга през 1937 година, Райс изпрати писмо до съветското политическо представителство във Франция, в което осъждаше Сталин. По-късно това писмо излезе в едно от троцкистките издания и стана фатално за него, макар от досието на Райс да ставеше ясно, че никога не е симпатизирал нито на самия Троцки, нито на когото и да било от групите, които го подкрепяха. И все пак след появата на това писмо в троцкисткия печат Райс получи задочна смъртна присъда.

Той водеше доста нехаен начин на живот и агентурната мрежа на Шпигелглаз в Париж доста бързо го засече. Ликвидираха го в Швейцария двама агенти – българинът (наш нелегален) Афанасиев и неговият шурей Правдин. Двамата се настанили на масата до него в един малък ресторант близо до Лозана. Райс с удоволствие се черпил с двамата българи, които се направили на бизнесмени. Афанасиев и Правдин имитирали скарване с Райс, изблъскали го от ресторанта, натикали го в колата си и го откарали. На три километра от

мястото го застреляли и оставили трупа му край пътя.

Аз приех Афанасиев и Правдин в явочна квартира в Москва, където се бяха върнали след като изпълниха задачата. Заедно с тях беше и Шпигел-глаз, който ги ръководеше. Афанасиев и Правдин бяха наградени с ордени. По специално правителствено постановление майката на Правдин, която живееше в Париж, получи пожизнена пенсия. Афанасиев беше станал офицер от разузнаването и служи до 1953 година, а Правдин започна работа в Издателството за чуждестранна литература в Москва, където работи до смъртта си през 1970 година. Според мен следва да поясня, че слуховете, че Сергей Ефрон, съпругът на поетесата Марина Цветаева, е бил един от хората, насочили НКВД към Райс, са пълна измислица. Ефрон, който работеше за НКВД в Париж, не разполагаше с никакви сведения за местонахождението на Райс.

Друг един епизод, който също се нуждае от коментар, се отнася за Атабеков. През 20-те години Атабеков беше резидент на ОГПУ в Истанбул. Той стана бежанец, защото се сближи с Блюмкин, обвинен, че споделя възгледите на Троцки. Предполагам, че думата си е казала и любовта му към дъщерята на британския разузнавач в Истанбул. Атабеков, който много се е нуждаел от пари, написа и публикува на Запад две книги. Той също така беше замесен в тъмни афери с кавказки емигранти, на които обещал контрабандно да изпраща от Съветския съюз скритите им семейни ценности.

Получено беше съобщение, че Атабеков е изчезнал безследно в Пиренеите, на границата с Испания. В действителност той беше ликвидиран в Париж, където са го примамили в една явочна квартира уж да се споразумеят за тайно пренасяне през граница на диамантите, перлите и скъпоценностите на богато арменско семейство. Гръцкият търговец, посредник в сделката, когото срещнал в Антверпен, беше П.Тахчианов – нелегал сътрудник на НКВД във Франция. Той беше примамил Атабеков в явочната квартира, като използвал националните му чувства. Там вече го чакали един боец, бивш офицер от турската армия, и младият нелегален Коротков, който през 40-те години стана началник на нелегалното разузнаване на МДС на СССР. Турчинът убил Атабеков с нож, натикал тялото му в куфар и го изхвърлил в реката. Трупът не беше намерен.

През 1937 година турчинът и Коротков извършиха още една терористична операция. Ейл Таубман, младият агент с кодово име „Юнец“, роден в Литва, успя да си спечели доверието на Рудолф Клемент, който ръководеше троцкистката организация в Европа и беше секретар на така наречения IV Интернационал. Година и половина той работи като помощник на Клемент. Една вечер Таубман поканил Клемент на вечеря с приятели и го завел в квартирата на булевард „Сен Мишел“, където вече ги чакали турчинът и Коротков. Турчинът проникнал Клемент, отново сложили тялото в куфар и го изхвърлили в Сена. Френската полиция го намери

и го опозна, но по същото време Таубман, Коротков и турчинът бяха вече далеч от Париж. В Москва ги очакваха награди, а аз трябваше да се погрижа за бъдещата им работа. Турчинът стана „собственик“ на явочна квартира в Москва. П.Тахчианов пое ръководството на нелегалното разузнаване през 1940-те години. Таубман смени фамилията си на „Семьонов“ и беше изпратен да следва в Института по химическо машиностроене. По-късно премина на служба в органите на Държавна сигурност.

Следващият епизод е свързан със съдбата на един емигрантите от 30-те години – Кривицкий. Офицерът от военното разузнаване Кривицкий, който през 1937 година избяга в Америка, през 1939 година издаде книгата си със заглавие „Аз бях агент на Сталин“. През февруари 1941 г. той беше намерен мъртъв в един хотел във Вашингтон. Предполага се, че е бил убит от НКВД, макар официално да се съобщаваше, че се е самоубил. Вярно, че имаше ориентировка за издирването на Кривицкий, но това беше обичайна практика по всички дела на прибежчиците.

В разузнавателната група на Червената армия и НКВД не са искали смъртта му, разбира се, но доколкото знам, това не беше наша работа. Предполагахме, че се е застрелял заради нервен срив, защото не се е справил с депресията.